



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 2601
Tarih : 31-05-2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 31.05.2019 16:05
Sayı: -120.10-E 00000482851



E.00000482851

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden itibaren Türkiye'nin demokratik ve sivil bir Anayasa ihtiyacı gündemdeki yerini korumakta olup 16 Nisan referandumu ile sistem değişikliğine de tekabül eden Anayasa değişiklikleri bu ihtiyacı ortadan kaldırmamış, aksine toplumun bu yöndeki talepleri her gün daha da yoğun bir şekilde görünür olmuştur. Bu itibarla, demokratik ve sivil bir toplum sözleşmesinin yeniden yapılması ve buna ilişkin koşulların oluşturulması amacı ile Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 31.05.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

1982 Anayasasının yürürlüğe girmesinden itibaren Türkiye'nin demokratik ve sivil bir Anayasa ihtiyacı gündemdeki yerini korumakta olup 16 Nisan referandumu ile sistem değişikliğine de tekabül eden Anayasa değişiklikleri bu ihtiyacı ortadan kaldırmamış, aksine toplumun bu yöndeki talepleri her gün daha da yoğun bir şekilde görünür olmuştur.

Demokratik siyasetin tanımı ve içeriği, demokratik çözümün ulusal ve yerel boyutlarının tanımlanması, özgür vatandaşlığın yasal ve demokratik güvenceleri, demokratik siyasetin devlet ve toplumla ilişkisi ve bunun kurumsallaşması, kadın, kültür ve ekolojik sorunların yasal çözümleri ve güvenceleri, kimlik kavramı, tanımı ve tanınmasına dönük çoğulcu demokratik anlayışın geliştirilmesi, demokratik cumhuriyet, ortak vatan ve ulusun demokratik ölçütlerle tanımlanması, çoğulcu demokratik sistem içerisinde yasal ve anayasal güvencelere kavuşturulması ancak tüm bu demokratik hamle ve dönüşümleri içselleştirmeyi hedefleyen yeni bir anayasa ile mümkündür.

Bu nedenle parlamento çatısı altında teşkil edilecek bir komisyon ile içinde bulunduğumuz mevcut anayasasız dönemin ele alınması, bunun tüm toplumda yarattığı tahribatın iyi bir şekilde değerlendirilmesi ve yeni bir anayasanın yapılması yönünde hazırlıkların derhal gündeme getirilmesi elzemdir.



E.00000482851

GEREKÇE

Türkiye halkları kendisine dayatılan 1982 Anayasasının yürürlüğe girdiği günden itibaren demokratik ve sivil bir anayasa ihtiyacı içinde olmuştur. Her ne kadar 1982 anayasası üzerinde bir kısım değişiklikler zaman içerisinde yapılmış olsa da bu yöntem, anayasaya sinmiş olan darbe ruhunu ortadan kaldırmamıştır.

AKP iktidarı tarafından da geliştirilen yeni anayasa ihtiyacına yönelik söylem ve hatta dönemsel olarak fiiliyata da dökülen değişikliklerin, esasında anayasanın özünden ziyade şekline ilişkin olduğu yaşam pratiği içerisinde de ortaya çıkmıştır. Nitekim 2010 yılında yapılan anayasa değişikliklerine yönelik girişim bunun açık bir ifadesi olmuştur.

Bu düzenlemelerin halkın talepleri ile örtüşmemiş olması yeni anayasa değişikliklerini yine gündeme taşımış ve 2011 yılına gelindiğinde parlamento çatısı altında Anayasa Uzlaşma Komisyonu adı altında bir komisyon teşkil edilmiştir. Bu komisyon, o dönem parlamentoda grubu bulunan tüm siyasi partilerin eşit temsili ile oluşturulmuş ve kamuoyu nasıl bir toplum sözleşmesi istediğini dile getirebilmesi yönünde açık bir davet almıştır. Nitekim toplumun farklı kesimlerinden gelen kurumsal ve hatta bireysel olarak yeni anayasaya ilişkin öneriler bir veri tabanına yüklenmiştir. Şüphesiz bu girişim, tüm toplum tarafından ilgiyle ve heyecanla karşılanmıştı. Ancak bir süre sonra, bu uzlaşma yönteminin iktidarın bir şeyler yapıyormuş gibi gözükme araçlarından birisi olduğu anlaşılmış ve komisyon bir netice elde edemediği varlığını bitirmiştir.

Bu uzlaşma perdesinin kapanmasından sonra ise ilk kez halk oylaması yolu ile cumhurbaşkanı seçimlerine gidilmiş, o dönem başbakan olan Recep Tayyip Erdoğan, cumhurbaşkanı olmasının hemen akabinde Anayasanın bekleme odasında olduğu yönünde açıklamalar yapmış ve ülkeyi başkanlık sistemine hazırlamaya başlamıştır. Bu dönemin ardından gerçekleşecek olan 7 Haziran genel seçimleri öncesinde Anayasa'da tarafsız olarak tanımlanan cumhurbaşkanlığı ilk kez başka bir forma bürünmüş ve cumhurbaşkanı seçim arenasına çıkarak "gönlünde yatan parti" için seçim kampanyaları yürütmüştür. Bu kampanyasının ana merkezini ise partisi için 400 vekil talebi ve başkanlık sistemi oluşturmuştur.

7 Haziran seçimlerinin neticesinde ise iktidar partisinin aldığı yenilgi ülkeyi 1 Kasım seçimlerine götürmüş ve 7 Haziran seçim sonuçlarının tanınmaması ile başlayan süreç ülkeyi anayasasız bir döneme sürüklemiştir. Uzun bir süre parlamento çalıştırılmamış, ülke yönetmelikler ve genelgelerle yönetilmeye başlanmıştır. Nitekim pek çok hukuk dışı ve Anayasa'ya aykırı uygulama da bu süreç içerisinde gerçekleşmiştir. Uzun süren sokağa çıkma yasakları, sokak ortasında bekletilen cenazeler, askeri araçlara takılıp gezdirilen cenazeler, Cizre bodrumları gibi büyük facialar bu döneme damgasını vurmuş olup hala belleklerde. Yine Anayasaya aykırı olduğu açıkça ifade edilmek suretiyle milletvekili dokunulmazlıklarının yalnızca bir defaya mahsus kaldırılmasına yönelik Anayasa değişikliği bu parlamentodan geçebilmiştir. Bu son derece vahim değişikliğin ardından 15 Temmuz darbe girişimi yaşanmış olup ilan edilen OHAL ve yayınlanan KHK'lerle tam bir anayasasız dönem inşa edilmiştir. OHAL'i fırsata çevirdiğini gizlemeyen iktidar tam da bu dönemde pek çok düzenlemeyi hayata geçirirken hukuksuzluklar ne yazık ki OHAL içerisinde eritilmek istenmiştir. Tutuklamalar, gözetimler, ihraçlar, yurtdışı yasakları ve yasalar üzerindeki antidemokratik düzenlemeler sonucu kaotik bir durum yaşanmıştır. Bu süreçte DBP'li



E.00000482851

belediyelere kayyımların atanması, belediye başkanlarının tutuklanması ve a HDP eş genel başkanları dâhil milletvekillerinin tutuklanması anayasasızlaştıran dönem diye ifade ettiğimiz durumun tam bir tercümesi olmuştur.

Tüm bu kaotik durumun bir yasal zırha büründürülmesi ihtiyacı ise iktidarın yeni anayasa çalışmalarına hız vermesine yol açmış, başkanlık sistemi ülke gündemine hızla girmiştir. 16 Nisan referandumu ile kabul edildiği varsayılan ve sistem değişikliğini içinde barındıran Anayasanın ise toplumun ihtiyaç ve özlemi olan demokratik ve sivil bir anayasadan ziyade tek adam rejimi dayatması olduğu tüm kamuoyunun neredeyse ortak görüşü olmuştur. Kaldı ki 16 Nisan referandumunda yaşanan usulsüzlükler ve YSK'nin iktidarla ters düşmemek adına aldığı mühürsüz pusulaların kabulü yönündeki kararı; 16 Nisan referandumu ile kabul edildiği varsayılan düzenlemenin meşruiyetini sorgulatmaktadır. Referandum sonuçlarının demokratik kriterlere göre sayılmaması ve yasaya aykırı bir karar ile halka kabul ettirilmek istenmesi açık bir dayatma olup bu da yürürlükte olan anayasanın varlığına gölge düşürmektedir.

Gelinen aşamada ise ülke halkları hala 16 Nisan referandumunu tartışırken ve sonuçlarına şüphe ile yaklaşırken mevcut anayasanın varlığı açık bir şaibe yaratmaktadır. Nitekim yerel seçimleri ardımızda bıraktığımız halde elde edilen neticenin dahi yerine yerleştirilememiş olması içinde bulunduğumuz durumu özetler niteliktedir. HDP'nin kazandığı 6 yerde, seçilenlerin KHK'li olduğu gerekçesiyle mazbatalarının kazanamayan adaylara verilmiş olması, İstanbul seçimlerinin yenilenmesine evrilen süreç de bir anayasanın olmadığı savını güçlendirmektedir. Oysa halkların uzlaştığı bir toplum sözleşmesi mevcut olsa idi mevcut hukuksuzluklar yaşanmaz ve yurttaşlar geleceklerine güvenle bakabilme imkânı içinde olurdu. Başlı başına yurttaşların, geleceklerine güvenle bakabilme imkânlarının olmaması dahi yeni, sivil ve demokratik bir anayasa ihtiyacını dayatmaktadır.

Demokratik siyasetin tanımı ve içeriği, demokratik çözümün ulusal ve yerel boyutlarının tanımlanması, özgür vatandaşlığın yasal ve demokratik güvenceleri, demokratik siyasetin devlet ve toplumla ilişkisi ve bunun kurumsallaşması, kadın, kültür ve ekolojik sorunların yasal çözümleri ve güvenceleri, kimlik kavramı, tanımı ve tanınmasına dönük çoğulcu demokratik anlayışın geliştirilmesi, demokratik cumhuriyet, ortak vatan ve ulusun demokratik ölçütlerle tanımlanması, çoğulcu demokratik sistem içerisinde yasal ve anayasal güvencelere kavuşturulması ancak tüm bu demokratik hamle ve dönüşümleri içselleştirmeyi hedefleyen yeni bir anayasa ile mümkündür.

Bu nedenle parlamento çatısı altında teşkil edilecek bir komisyon ile içinde bulunduğumuz mevcut anayasasız dönemin ele alınması, bunun tüm toplumda yarattığı tahribatın iyi bir şekilde değerlendirilmesi ve yeni bir anayasanın yapılması yönünde hazırlıkların derhal gündeme getirilmesi elzemdir.



E.00000482851

1	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	<i>Smur</i>
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	<i>J. Dece</i>
3	HABİP EKSİK	IĞDIR	<i>[Signature]</i>
4	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
5	OYA ERSOY	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
6	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
7	EROL KATIRCIOĞLU	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
8			
9	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
10	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
11	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	<i>[Signature]</i>
12	AHMET ŞIK	İSTANBUL	<i>A. Şik</i>
13	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>[Signature]</i>
14	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	<i>Kemalbay</i>
15	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	<i>[Signature]</i>
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	<i>[Signature]</i>
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	<i>E. Günay</i>
18	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	<i>[Signature]</i>
19	PERO DUNDAR	MARDİN	<i>P. Dunder</i>
20	RIDVAN TURAN	MERSİN	<i>[Signature]</i>